Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia nr 2/2016 (80), cz. 2

DOI: 10.18276/frfu.2016.2.80/2-48 s. 457–464

Ujawnianie informacji na temat rezerw w sprawozdaniach finansowych wybranych spółek giełdowych

Anna Kuzior*

Streszczenie: *Cel* –celem artykułu jest przedstawienie zasad tworzenia rezerw na zobowiązania oraz zakresu informacji, które z tego tytułu muszą być prezentowane w poszczególnych elementach sprawozdania finansowego sporządzanego na podstawie MSSF. *Metodologia badania* – przygotowując artkuł wykorzystano metodę analizy aktów prawnych, literatury przedmiotu oraz sprawozdań finansowych wybranych podmiotów gospodarczych (spółek giełdowych). *Wynik* – w artykule przedstawiono teoretyczne aspekty dotyczące tworzenia rezerw oraz ujawniania informacji na ich temat w sprawozdaniu finansowym, głównie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w notach objaśniających. Dokonano również przeglądu wybranych sprawozdań finansowych pod kątem ujawniania informacji o rezerwach na zobowiązania. *Oryginalność/Wartość* – w artykule zaprezentowano wyniki analizy sprawozdań finansowych spółek z sektora paliwowego, notowanych na warszawskiej GPW. Zanalizowano sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz informacje uzupełniające (opisowe).

Słowa kluczowe: rezerwy, sprawozdanie finansowe, ujawnianie informacji

Wprowadzenie

Rezerwy na zobowiązania uznawane są często za jeden z najbardziej istotnych elementów polityki bilansowej. Wynika to z faktu, że z tworzeniem rezerw wiąże się wiele subiektywnych decyzji podejmowanych przez jednostkę gospodarczą. Dotyczą one po pierwsze oceny zasadności ujęcia rezerw w księgach rachunkowych (a w kolejnych okresach ich ewentualnego rozwiązania) oraz po drugie ich wyceny. Skutki utworzenia oraz rozwiązania rezerw znajdują z jednej strony odzwierciedlenie w bilansie a z drugiej, w większości przypadków, bezpośrednio kształtują wynik finansowy (Poniatowska, 2014, 255–265). Jednak informacja prezentowana w dwóch podstawowych elementach sprawozdania finansowego ma charakter wysoce syntetyczny, niezależnie od podstaw sporządzania raportu (Ustawa o rachunkowości, MSSF). Ponieważ udział rezerw w sumie bilansowej oraz wpływ na wynik finansowy kosztów lub przychodów związanych z tworzeniem i rozwiązaniem rezerw może być istotny, standardy sprawozdawczości finansowej nakładają na jednostki gospodarcze obowiązki w zakresie prezentowania szczegółowych informacji dotyczących tej kategorii w informacji dodatkowej (notach objaśniających). Wobec ograniczonych wymagań w zakresie prezentowania informacji o kwotach i kategoriach tworzonych rezerw w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu z wyniku i innych całkowitych dochodów tylko rzetelnie przygotowane noty objaśniające zapewniają właściwą jakość prezentowanych informacji sprawozdawczych.

* dr Anna Kuzior, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, e-mail: anna.kuzior@ue.katowice.pl

Celem artykułu jest przedstawienie zasad tworzenia rezerw na zobowiązania oraz zakresu informacji, które z tego tytułu muszą być prezentowane w poszczególnych elementach sprawozdania finansowego sporządzanego na podstawie MSSF. Na przykładzie wybranych spółek notowanych na warszawskiej GPW przeanalizowane będą obszary ujawnianych informacji dotyczący tworzonych i rozwiązywanych rezerw. Przygotowując artkuł wykorzystano metodę analizy aktów prawnych, literatury przedmiotu oraz sprawozdań finansowych wybranych podmiotów gospodarczych.

1. Zasady tworzenia rezerw na zobowiązania i ich rodzaje w świetle MSSF

Problematykę rezerw na zobowiązania regulują na gruncie międzynarodowym przede wszystkim trzy następujące standardy: MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe, aktywa warunkowe", MSR 19 „Świadczenia pracownicze" oraz MSR 12 „Podatek dochodowy". Rezerwy, rozumiane jako zobowiązania, których termin zapłaty lub kwota nie są pewne, tworzy się gdy spełnione są warunki określone w MSR 37 (Hołda, 2013, s. 168). Obowiązek ujęcia rezerwy ma miejsce wtedy, gdy równocześnie:

a) na jednostce ciąży obecny obowiązek, prawny lub zwyczajowy, wynikający z przeszłych zdarzeń;
b) prawdopodobna jest konieczność wydatkowania środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w celu wypełnienia obowiązku oraz
c) można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

Punktem wyjścia do tworzenia rezerwy jest więc stwierdzenie czy istnieje obecny obowiązek wykonania określonego świadczenia. Jeżeli ustalenie tego faktu rodzi wątpliwości, należy kierować się zasadą, że ujęcie rezerwy ma miejsce wtedy, gdy istnienie obowiązku na koniec okresu jest bardziej prawdopodobne niż jego brak. W związku z takim postawieniem sprawy, tworzenie rezerw oraz ich rozwiązywanie w kolejnych okresach może w niektórych sytuacjach wiązać się z subiektywnymi ocenami dokonywanymi przez podmiot gospodarczy.

Z treści MSR 37 oraz MSR 12 i MSR 19 wynika, że rezerwy należy tworzyć między innymi na: skutki toczącego się postępowania sądowego, kary lub koszty likwidacji szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, gwarancje na sprzedane produkty, skutki restrukturyzacji, skutki innych umów rodzących obciążenia (mogą to być np. negatywne skutki udzielonych poręczeń, gwarancji, świadczenia pracownicze, podatek dochodowy.

Kwota rezerw i kosztów związanych z ich tworzeniem, która jest prezentowana w sprawozdaniu finansowym stanowi najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego. Jest więc ona wynikiem estymacji prowadzonych przez podmiot, które zwykle wymagają przyjęcia wielu umownych założeń (w szczególności dla oszacowania rezerw na świadczenia pracownicze czy naprawy gwarancyjne). Dodatkowo w przypadku rezerw długoterminowych, jeśli uznaje się, że zmiany wartości pieniądza w czasie są istotne, kwota oszacowanego zobowiązania zostaje dyskontowana co oznacza, że na wartość prezentowaną w sprawozdaniu finansowym wpływa jeszcze zastosowana stopa dyskontowa. W związku ze skomplikowanym i często uznaniowym trybem tworzenia i rozwiązywania rezerw szczególnie istotne staje się prezentowanie informacji na ich temat w sprawozdaniu finansowym.

2. Prezentacja rezerw w sprawozdaniu finansowym

Informacje na temat tworzonych i rozwiązywanych rezerw znajdują swoje odzwierciedlenie w kilku elementach sprawozdania finansowego (Hońko, Kufel, 2011). Punktem wyjścia do prezentacji kwot i kategorii rezerw w sprawozdaniu finansowym jest przedstawienie we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego informacji na temat kluczowych, przyjętych przez jednostkę zasad rachunkowości dotyczących ich tworzenia i rozwiązywania. Obowiązkowo muszą też być ujawnione subiektywne oceny, których jednostka dokonała w procesie stosowania przyjętych przez siebie zasad rachunkowości, a które w istotnym stopniu wpłynęły na kwoty rezerw prezentowane w sprawozdaniu finansowym. W związku z tworzeniem rezerw może okazać się konieczne przedstawienie informacji na temat przyczyn niepewności szacunków dokonanych przez jednostkę.

Zasady ujmowania stosownych wielkości dotyczących rezerw w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z wyniku i innych całkowitych dochodów reguluje MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych". Zgodnie z wymogami tego standardu, jednostka gospodarcza ma obowiązek ujawnić kwotę rezerwy podzieloną na część dotyczącą świadczeń pracowniczych i pozostałych przyszłych zobowiązań. W zależności od decyzji jednostki, ten podział może być zaprezentowany w bilansie lub informacji dodatkowej. W sprawozdaniu z wyniku jednostka nie musi prezentować odrębnie żadnych szczegółowych informacji na temat skutków wynikowych tworzenia rezerw. W tym elemencie sprawozdania lub w informacji dodatkowej musi być przedstawiony jedynie fakt odwrócenia rezerw, odrębnie na restrukturyzację oraz wszystkich pozostałych. MSR 1 nie wymaga od jednostek ujawniania w sprawozdaniu z wyniku szczegółowych informacji dotyczących kwot kosztów wynikających z ujęcia rezerw w okresie sprawozdawczym. Oprócz MSR 1 obowiązki w zakresie ujawniania informacji dotyczących rezerw określają MSR 12, MSR 19 i MSR 37. W szczególności jednostki mają obowiązek przedstawiania informacji na temat zmian w stanie poszczególnych kategorii rezerw, które miały miejsce w ciągu roku obrotowe a także prezentowania danych opisowych dotyczących obowiązków będących podstawą ujęcia rezerw i związanych z nim niepewności. Szczegółowe informacje uzupełniające muszą być prezentowane w odniesieniu do rezerw tworzonych na świadczenia pracownicze (odrębnie dla programów określonych świadczeń i określonych składek) oraz rezerwy z tytułu podatku dochodowego.

Informacje dotyczące zobowiązań, kosztów i przychodów, których ujawnienia wymagają standardy regulujące problematykę rezerw, mogą być prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i w sprawozdaniu z wyniku lub, co ma miejsce częściej, w informacji dodatkowej. W związku z tym noty objaśniające stają się głównym źródłem szczegółowych informacji dotyczących kategorii i kwot rezerw tworzonych oraz rozwiązywanych w danym roku obrotowym.

3. Analiza ujawnień informacji na temat rezerw w sprawozdaniach finansowych wybranych spółek warszawskiej GPW

Analizie, pod kątem ujawniania informacji na temat rezerw, poddane zostały sprawozdania finansowe skonsolidowane spółek z sektora paliwowego, których papiery wartościowe notowane są na warszawskiej GPW (Grupa Duon SA, Petrolinvest SA, PGNiG SA, PKN Orlen SA, Serinus Energy Inc., Grupa Lotos SA). Wybór związany był ze specyfiką działalności tych podmiotów, która może w znacznym stopniu wpływać na rodzaje tworzonych

rezerw na zobowiązania. Analizie poddane były skonsolidowane sprawozdania za rok 2014, najnowsze roczne raporty dostępne w momencie przygotowywania tekstu.

Na podstawie informacji zawartych w różnych elementach sprawozdania finansowego badanych spółek można stwierdzić, że tworzą one zarówno rezerwy charakterystyczne dla wszystkich podmiotów gospodarczych jaki i takie, które wynikają ze specyfiki funkcjonowania jednostek sektora paliwowego. Wśród rezerw prezentowanych w raportach rocznych znajdują się rezerwy na:

- koszty likwidacji (wycofania z użytkowania) aktywów (odwiertów) – prezentowane drugostronnie jako aktywa,
- ryzyko środowiskowe (na koszty rekultywacji środowiska gruntowo – wodnego),
- udzielone gwarancje obsługi posprzedażowej produktów i wykonanych usług,
- roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntów (służebności gruntowe, służebności przesyłu),
- koszty emisji CO_2 (w przypadku niedoboru uprawnień do emisji),
- opłatę zastępczą wynikającą z zapisów ustawy o efektywności energetycznej,
- prawa majątkowe wynikające ze świadectw pochodzenia energii wytworzonej w odnawialnych źródłach energii,
- świadczenia pracownicze (nagrody jubileuszowe, świadczenia po okresie zatrudnienia),
- koszty programów osłonowych (prowadzonych w ramach restrukturyzacji),
- skutki toczącego się postępowania sądowego oraz sprawy sporne,
- badanie sprawozdania finansowego,
- podatek dochodowy.

Poza kategoriami rezerw prezentowanymi w sprawozdaniu, analizowane były informacje udostępniane użytkownikom w ramach opisu stosowanych przez spółki zasad rachunkowości. W każdym przypadku zamieszczone zostały ogólne informacje dotyczące warunków i okoliczności tworzenia rezerw oraz zasady ich wyceny. W analizowanych sprawozdaniach znalazły się reguły wynikające bezpośrednio z MSR 37, MSR 19 i MSR 12, informacje dotyczące konkretnych rozwiązań stosowanych w poszczególnych spółkach były prezentowane z różną i nieporównywalną dokładnością. W niektórych przypadkach (Petrolinvestment) spółki ograniczały się do podania ogólnych warunków tworzenia rezerw, w innych (np. PGNiG) ujawniano wiele szczegółowych informacji dotyczących kategorii, podstaw tworzenia poszczególnych rezerw a także stosowanych zasad ich wyceny. Informacje prezentowane w części sprawozdania dotyczącej przyjętych zasad rachunkowości, odnoszące się do rezerw, można podzielić na dwie grupy. Pierwszą stanowiły zawsze ujawnienia na temat rezerw na świadczenia pracownicze, ze wskazaniem na fakt, że do ich wyceny stosowane są metody aktuarialne (spółki prezentowały te informacje z różną szczegółowością), druga obejmowała informacje na temat pozostałych rezerw. W tej ostatniej kwestii spółki podkreślały, że rezerwy tworzone na okoliczność likwidacji aktywów są drugostronnie prezentowane w aktywach i odpowiednio amortyzowane.

Odrębnie jednostki zamieszczały również informacje o zasadach ustalania rezerw z tytułu podatku odroczonego. We wszystkich analizowanych raportach miały one charakter bardzo ogólny, niewykraczający poza ustalenia wynikające z MSR 12, żadna spółka nie przedstawiła specyficznych dla siebie rozwiązań czy też jakichkolwiek konkretnych przykładów. Zasadniczo tworzenie rezerw z tytułu podatku odroczonego i zasady ich prezentacji w sprawozdaniu finansowym były opisywane łącznie z tymi, które dotyczyły podatku bieżącego oraz aktywów z tego tytułu.

Analiza opisu stosowanych zasad rachunkowości w odniesieniu do tworzenia rezerw pozwala na stwierdzenie, że w tej części sprawozdania finansowego jednostki prezentują opisy w bardzo zróżnicowany i w zasadzie nieporównywalny sposób. Wyjątkiem są rezerwy z tytułu podatku odroczonego, w przypadku których można znaleźć w zasadzie identyczne informacje opisujące stosowane przez spółki rozwiązania. Da się to z pewnością wyjaśnić faktem, że w przypadku rezerw na podatek odroczony, jednostka nie ma w zasadzie żadnych praw wyboru dotyczących ich tworzenia i nie musi przyjmować żadnych założeń poza okresem realizacji korzyści wynikających z aktywów lub zobowiązań będących podstawą tworzonej rezerwy.

Kolejnym elementem sprawozdania, który został poddany analizie, było sprawozdanie z sytuacji finansowej. Wszystkie podmioty prezentowały w nim informacje na temat rezerw w sposób bardzo syntetyczny aczkolwiek również różniący się od siebie. W każdym przypadku odrębnie ujawniana była kwota rezerwy na podatek odroczony, pozostałe rezerwy traktowane były w sposób mniej porównywalny. W większości przypadków spółki odrębnie ujawniały informacje na temat kwot rezerw dotyczących świadczeń pracowniczych (w szczególności długoterminowych) i pozostałych rezerw. Wyjątkiem był ORLEN, który choć takie rezerwy tworzy, nie wyodrębnił ich w osobnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej. Pozostałe rezerwy, inne niż z tytułu świadczeń pracowniczych zasadniczo nie podlegały żadnemu podziałowi, prezentowane były w jednej pozycji. Wyjątkiem jest sprawozdanie spółki Serinus, która dodatkowo ujawniła kwoty nazwane „zobowiązania z tytułu wycofania składnika aktywów z użytkowania" finansowej. Z analizy noty jednoznacznie wynika, że mają one charakter rezerw. Informacje prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej są w dużym stopniu porównywalne, ich zakres i szczegółowość w przypadku badanych spółek jest podobny. Na pewno występuje to znacznie mniejsze zróżnicowanie, niż w przypadku opisu zasad polityki rachunkowości.

Analiza sprawozdań z sytuacji finansowej pozwala też na ustalenie określonych wskaźników struktury pasywów. Udział rezerw w ogólnej sumie zobowiązań mieści się w przedziale od 4 do 44%, a w pasywach ogółem w granicach od 3 do 26%. Wyniki są więc mocno zróżnicowane.

W sprawozdaniu z wyniku żadna jednostka nie wyodrębniała kosztów lub przychodów związanych z tworzeniem czy też rozwiązaniem rezerw.

Szczegółowe informacje dotyczące kategorii tworzonych i wykorzystanych lub rozwiązanych rezerw oraz kosztów lub przychodów, które jednostka ujęła w związku z wyceną tej kategorii zawarte są w notach objaśniających. Wszystkie jednostki prezentowały odrębne noty objaśniające pozycje bilansowe związane z rezerwami. Jedna zawsze dotyczyła rezerwy na podatek odroczony. W zależności od sposobu prezentacji pozostałych rezerw w bilansie były to dodatkowo dwie noty (gdy odrębnie prezentowano przyszłe świadczenia pracownicze) lub jedna, jeśli w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie dzielono informacji o rezerwach. Informacje uzupełniające dotyczące rezerwy na podatek odroczony były bardzo zróżnicowane. W niektórych przypadkach nie były podawane informacje o różnicach przejściowych będących podstawą ustalania rezerwy a jedynie ogólna kwota podatku odroczonego prezentowana w sprawozdaniu finansowym. Częściej jednak spółki przedstawiały co najmniej główne przyczyny tworzenia rezerw na przyszłe płatności podatku dochodowego. Warto tu jednak zwrócić uwagę na fakt, że informacje dotyczące powodów tworzenia rezerw (wskazanie różnic) miało miejsce albo w nocie dotyczącej rezerwy albo w tej, która prezentowała rozszerzenie informacji o podatku dochodowym stanowiącym element wyniku lub innych całkowitych dochodów.

Również zróżnicowaną szczegółowością charakteryzowały się informacje zamieszczane w odniesieniu do rezerw na świadczenia pracownicze. W skrajnych przypadkach podawane były jedynie te objaśniające zmiany w kwotach prezentowanych w sprawozdaniu finansowym, w większości jednak jednostki ujawniały zdecydowanie bardziej szczegółowe informacje dotyczące przede wszystkim kategorii świadczeń przysługujących pracownikom, zysków i start aktuarialnych i ich przyczyn a nawet przyjętych, założeń aktuarialnych i prognozowanych zmian na kolejny rok obrotowy (Lotos). Jednak zakres prezentowanych w tym obszarze informacji przez poszczególne spółki był bardzo zróżnicowany.

W notach objaśniających jednostki przedstawiały również informacje na temat rodzajów/ tytułów utworzonych rezerw, innych niż z tytułu podatku odroczonego i świadczeń pracowniczych. Oprócz przypisania do odpowiedniej rezerwy stosownej wartości (stanu na koniec roku), jednostki prezentowały też opis zasad i podstaw tworzenia poszczególnych pozycji sprawozdawczych (w szczególności LOTOS). W tym obszarze ujawnianych informacji również można zauważyć brak porównywalności co do ilości przekazywanych informacji.

Informacje na temat skutków tworzenia i wykorzystania rezerw zawierały też noty objaśniające do sprawozdania z wyniku i innych całkowitych dochodów. Po pierwsze znajdowały się w nich informacje o kwocie rezerwy na podatek odroczony odniesionej do wyniku lub innych całkowitych dochodów, po drugie informacje o kosztach i przychodach kształtujących wynik z tytułu księgowych zmian w stanie rezerw. Te informacje zamieszczane były w notach dotyczących kosztów działalności podstawowej (rezerwy na świadczenia pracownicze) oraz pozostałej działalności operacyjnej (pozostałe rezerwy). Analiza zawartych tam informacji pozwala na stwierdzenie, że udział kosztów wynikających z tworzenia rezerw na świadczenia pracownicze w kosztach działalności podstawowej nie jest znaczny i wynosi max. 2,8%. Z kolei wpływ utworzonych rezerw na kwoty pozostałych kosztów operacyjnych jest znacznie bardziej istotny i waha się w granicach od 0,56 do 15% (w przeważającej części mieści się w przedziale od 10 do 15%).

Jednostki gospodarcze ujawniały też informacje na temat podejścia do tworzenia rezerw w części dotyczącej wartości szacunkowych i profesjonalnych osądów. W tym miejscu jednostki wskazywały czynniki, które mogą prowadzić do zmiany ujętej w sprawozdaniu kwoty utworzonej rezerwy (zmiana kwoty niezbędnych do poniesienia kosztów, zmiany wartości pieniądza w czasie, założenia aktuarialne). Zwykle przedstawiane informacje miały charakter ogólny ale można znaleźć też takie sprawozdanie, które w tym obszarze prezentuje szczegółowe informacje o rodzajach i kwotach utworzonych w spółce rezerw.

Wszystkie analizowane spółki sporządziły sprawozdanie z przepływów pieniężnych metodą pośrednią. Dokonywały więc korekty wyniku o pozycje niepieniężne, w tym rezerwy. Jednakże nie w każdym przypadku była to odrębna korekta, jedno sprawozdanie prezentowało wspólnie zmianę stanu rezerw i zobowiązań.

Uwagi końcowe

Analiza sprawozdań finansowych pod kątem zawartych w nich informacji na temat rezerw pozwala stwierdzić, że jednostki gospodarcze w zróżnicowany sposób wypełniają ciążące na nich obowiązki w zakresie raportowania, wynikające z MSSF. W sprawozdaniu z sytuacji finansowej wszystkie badane spółki zamieściły jedynie podstawowe, wymagane przez MSR 1 informacje, nie rozszerzyły również informacji ujawnianych w sprawozdaniu

z wyniku tak, aby podać informacje o kosztach i przychodach wynikających z tworzonych i rozwiązanych rezerw. Zróżnicowanie widoczne jest w części zawierającej informacje opisowe, które były prezentowane z jednej strony z niejednakową szczegółowością z drugiej zaś niektóre informacje znajdowały się w przypadku poszczególnych spółek w różnych częściach raportu. To niewątpliwie utrudnia dostęp do informacji oraz ich porównywanie. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że zasadniczo wszystkie analizowane podmioty nie prezentowały żadnych szczegółowych informacji o stosowanej przez siebie polityce w zakresie tworzenia rezerw. Wszystkie ograniczały się do wskazania podstawowych informacji wynikających z MSR 37 oraz 12 i 19 dotyczących warunków, okoliczności tworzenia rezerw i ich wyceny.

Fragmentarycznie przeprowadzona analiza pionowa sprawozdań finansowych pozwoliła na ocenę istotności rezerw z perspektywy ich wpływu na sumę zobowiązań oraz wynik finansowy. Udział rezerw w sumie zobowiązań był bardzo zróżnicowany, w skrajnym przypadku sięgał nawet 44%. Z drugiej strony dwie spółki wykazały rezerwy, które stanową 3 do 4 % ogółu zobowiązań. Te wielkości przekładają się oczywiście na udział rezerw w ogólnej sumie pasywów. Również niejednolity jest wpływ kosztów z tytułu tworzenia rezerw na wynik finansowy, choć tu można zaryzykować stwierdzenie, że zwykle mieścił się w przedziale od 10 do 15% kosztów pozostałej działalności operacyjnej.

Podsumowując należy stwierdzić, że udział rezerw w sumie bilansowej i kategoriach wpływających na wynik finansowy może być bardzo istotny i w związku z tym wszelkie informacje zamieszczane na ten temat, w szczególności w notach objaśniających, nabierają dużego znaczenia w kontekście jakości informacji sprawozdawczych.

Literatura

Hołda, A. (2013). *MSR/MSSF w polskiej praktyce gospodarczej*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.

Hońko, S., Kufel, T. (2011). Wpływ rezerw na sytuację majątkową spółek objętych WIG 20. W: T. Kiziukiewicz (red.), *Rachunkowość w teorii i praktyce*. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 668, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, 41,* 117–130.

Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (2013). Warszawa: Stowarzyszenie Księgowych w Polsce.

Poniatowska, L. (2014). Polityka rachunkowości w zakresie rezerw na zobowiązania i jej znaczenie w kształtowaniu wyniku finansowego. W: A. Kostur, J. Pfaff (red.), *Polityka rachunkowości a kształtowanie wyniku finansowego*. *Studia Ekonomiczne, Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach,* 255–265

Sprawozdania finansowe spółek dostępne na stronach internetowych.

DISCLOSURE OF INFORMATION ABOUT PROVISIONS IN FINANCIAL STATEMENTS OF CHOSEN COMPANIES FROM WARSAW STOCK EXCHANGE

Abstract: *Purpose* **–** a purpose of the article is to presents rules of provisions recognition and the range of information presented in financial statement concerning provisions (based on IFRS). *Design/Methodology/Approach* **–** a method of analyses of: accounting standards, literature and financial statement of chosen listed companies were applied. *Findings* – in the article a theoretical aspects of recognition of provisions were presented. The rules of disclosures concerning provisions were mentioned, attention was paid to statement of financial position and notes. The revive of financial statement of listed companies were done. *Originality/Value* – in the article the results of financial statement analyse were presented. The analysed reports were prepared by listed companies form fuel sector. Mainly statement of financial position and notes were reviewed and analysed.

Keywords: provisions, financial statement, disclosures

Cytowanie

Kuzior, A. (2016). Ujawnianie informacji na temat rezerw w sprawozdaniach finansowych wybranych spółek giełdowych. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 2/2 (80), 457–464. DOI: 10.18276/frfu.2016.2.80/2-48; www.wneiz.pl/frfu.